

Pohjois-Suomen maantieteellinen seura Toimintakertomus vuodelta 1986

Vuosi 1986 oli Pohjois-Suomen maantieteellinen seura ry.:n 23. toimintavuosi. Seura on sääntöjensä mukaisesti toiminut yhdyssiteenä Pohjois-Suomen maantieteilijöiden välillä järjestämällä kokouksia, esitelmätilaisuuksia ja retkeilyjä. Näkyvä toimintamuoto on edelleen ollut julkaisu-toiminta, joka on painottunut pohjoisten alueiden luonnon ja ihmistoiminnan tutkimiseen. Myös kansainväliset yhteydet ovat keskeisesti mukana seuran toiminnassa mm. lukuisten julkaisuvaihtoyhteyksien ja IGU:n toimintaan osallistumisen kautta.

Hallinto

Pohjois-Suomen maantieteellinen seura ry.:n johtokunta vuonna 1986 oli seuraava:
Prof. Uno Varjo, puheenjohtaja
Apul.prof. Olavi Heikkinen, varapuheenjohtaja
FK Toivo Muilu, sihteeri
FK Kaisa Jyvälä, taloudenhoitaja
Apul.prof. Eino Siuruainen
FT Reijo Keränen
Yo. Kyösti Rajanen

Seuran notaarina toimi FT Seppo Luoma-aho. Seuran emäntänä toimi LuK Satu Konola ja isäntänä LuK Tuomas Pääkkönen.

Jäsenet

Seuran jäseniksi oli vuoden 1986 loppuun mennessä liittynyt 479 maantieteilijää, missä on lisäystä edellisvuoteen verrattuna 11. Kunniajäseniksi oli kutsuttu seitsemän (7) ansioitunutta kotija ulkomaista maantieteilijää. Vuoden 1986 ai-

kana jäsenistöstä poistui kuoleman kautta kunniajäsen, apul.prof. Igor Svento. Pohjois-Suomen maantieteellinen seura kunnioittaa hänen muistoaan.

Toiminta

Kotimainen toiminta

Merkittävin tapahtuma seuran kotimaisessa toiminnassa vuonna 1986 oli 28. 11. järjestetyt NORDIA-päivät, joiden teemana oli »Ihminen ja muuttuva ympäristö». Aiheen ajankohtaisuutta ja kasvavaa kiinnostusta ympäristöön liittyviin kysymyksiin osoittaa se, että päiville osallistui noin 170 henkilöä. Päivillä pidettiin seuraavat esitelmät:

prof. Uno Varjo: Avauspuheenvuoro apulaisosastopäällikkö Pertti Seiskari: Hallinnon rakenne ympäristönsuojelussa toimistopäällikkö Esko Raatikainen: Ympäristönsuojelu lääninhallinnon kannalta

prof. Erkki Pulliainen: Kulttuurit ympäristön muokkaajina

erikoistutkija Raino Heino: CO²-pitoisuuden kasvu ja ilmaston muuttuminen dos. Eero Kubin: Metsäntutkimuslaitoksen metsänvauriotutkimus

dos. Satu Huttunen: Ilmansaasteiden vaikutus Suomen metsiin

FL Hannu Kemiläinen: Maa-aineslaki kunnallisessa suunnittelussa

vs.prof. Hannu Mansikkaniemi: Muutokset jokiympäristössä

tutkimusosaston johtaja Jukka Valtanen: Miten metsänhoito muuttaa ympäristöä?

prof. Kaisa Broner-Bauer: Muuttuva ympäristö — ajan kuva?

case studies:

FM Katariina Ruonala: Jäkälät ilmansaasteiden indikaattoreina

LuK Juha Koskela: Metsien tila Porvoon öljynjalostamon läheisyydessä

FM Kaisa Savolainen: CO²-pitoisuuden kasvu ja viljanviljely

prof. Uno Varjo: Päätöspuheenvuoro.

NORDIA-päivien yhteydessä järjestettiin Oulun yliopiston maantieteen laitoksessa tehtävää ympäristöön liittyvää tutkimusta ja Pohjois-Suomen maantieteellistä seuraa esittelevä posterinäyttely.

Joensuussa 28.—29. 4. järjestettyyn Rajaseutuliiton kokoukseen osallistui 11 seuran jäsentä,

joista dos. Matti Häkkinen esitelmöi aiheesta »Rajaseudun maataloustuotanto» ja prof. Uno Varjo esitti apul.prof. Eino Siuruaisen esitelmän »Rajaseudun kehittäminen pienyritystoiminnan avulla». Lisäksi tutustuttiin Joensuun yliopistoon ja Mekrijärven tutkimusasemaan. Niin ikään Joensuussa järjestetyille Suomen XXI Maantieteen päiville 7.—8. 11. osallistui lukuisia PSMS:n jäseniä.

Perinteiseen tapaan järjestettiin myös kuukausikokouksia esitelmineen ja tutustumiskäynteineen sekä muita esitelmätilaisuuksia. Niihin osallistui keskimäärin 23 seuran jäsentä. Kuukausikokouksien esitelmät ja vierailut olivat seuraavat:

Tammikuussa apul.prof. Matti Saarnisto: Maantieteellinen tutkimus ja geomorfologia. Lisäksi yo. Jaakko Laukka esitti dioja Kiinan matkalta.

Helmikuussa (esitelmätilaisuus) prof. Gyula Bora (University of Economics. Budapest): The results and problems of the economic policy in Hungary in the 1980's.

Huhtikuussa (esitelmätilaisuus) prof. Alan Keiser (University of West Virginia): Geology, topography and related hazards in the USA.

Huhtikuussa (sääntömääräinen kevätkokous): tutustuminen sanomalehti KALEVAN kirjapainotaloon.

Toukokuussa FL Hannu Kemiläinen: Maa-aineslaki ja maantieteilijä.

Lokakuussa prof. Uno Varjo esitti dioja IGU:n tutkimusryhmän symposiumista Granadasta ja Barcelonasta, Espanjasta.

Marraskuussa (sääntömääräinen syyskokous): Kaisa Jyvälä: Matkailu — Lapin talouden elvyttäjät?, lisäksi apul.prof. Eino Siuruainen esitti dioja Kreetalta, Venetsiasta, Granadasta ja Jugoslaviasta.

Seuran johtokunta kokoontui vuonna 1986 seitsemän (7) kertaa.

Ulkomainen toiminta

Ulkomaisista yhteyksistä merkittävin oli seuran puheenjohtajan johtaman IGU:n tutkimusryhmän »Development in Highlands and High-Latitude zones» symposium Granadassa, Espanjassa elokuussa 1986. Symposiumiin osallistui viisi seuran jäsentä seuraavin esitelmin:

apul.prof. Eino Siuruainen: Rural development and the small-scale entrepreneurship in Northern Finland

FL Heikki Jussila: On the geography of

modernization in rural context in Finland

FK Kaisa Jyväskylä: Shaping of tourism development in Lapland, Finland

prof. Uuno Varjo: Rural settlement in the Tornio River Valley

dos. Matti Häkkinen: Regional development of dairy farming in Finland

Samaan aikaan Granadassa järjestettyyn IGU:n »Comission on Changing Rural Systems»-symposiumiin osallistui prof. Arvo Naukkarinen esitelmällä »Recent rural changes and regional policy in Finland».

Julkaisuutoiminta

Julkaisusarja *Nordian* toimittajana jatkoi dos. Leo Koutaniemi. Vuoden 1986 aikana valmistui kolme nidettä (*Nordia* vol. 20:1, vol. 20: 2 ja vol. 20: 3), jotka sisälsivät yhteensä 213 sivua. Huomattava lisäys edellisvuoden sivumäärään (113) verrattuna johtui siitä, että niteenä vol. 20: 1 julkaistiin IGU:n tutkimusryhmän »Development in Highlands and High-Latitude Zones» Sudburyssä, Kanadassa vuonna 1985 pidetyn symposiumin esitelmät ja alustukset. *Nordian* sisältö vuonna 1986 oli seuraava:

Vol. 20: 1

Leo Koutaniemi (ed.). Characteristics and Delimitation of Nordic and Mountain Areas. Proceedings of a Symposium of the IGU Study Group on the Development in Highlands and High-Latitude Zones held in Guelph-Sudbury, Canada, 20—26 July, 1985, 1—142.

sisältö:

Uuno Varjo: Opening of the symposium, 5—6.

Michel Cabouret: Critères géographiques de délimitation et caractères du domaine nordique en Feno-Scandie et particulièrement dans la péninsule scandinave, 7—22.

Fred E. Dohrs: Carpatho-Ukraine: A geopolitical delimitation, 23—26.

Matti Häkkinen: The expansion and retreat of agricultural settlement in Northern Finland after World War II, 27—40.

Heikki Jussila: Mechanization of farming in Finland, 41—48.

Walter Leimgruber: From plain to mountain: Zoning in Switzerland. The example of the canton Fribourg, 49—56.

Eino Siuruainen: Reflection of social transition in the development of peripheral areas, 57—70.

Lawrence M. Sommers: Northern high latitude

continental shelf areas: Changing perceptions and significance, 71—76.

Marvin Sundstrom: Mountain regions of Western Canada: Physical limits and human activities, 77—82.

C.O. Tapper & O.W. Saarinen: Finnish-Canadian migration and cultural patterns: A Northern Ontario case study, 83—94.

Michael J. Troughton & Stephen J. Harvey: The changing role of agriculture in the Algoma District, Northern Ontario, 95—104.

Sakari Tuhkanen: Delimitation of climatic-phytogeographical regions at the high-latitude area, 105—112.

Uuno Varjo: High-latitude climate impacts and effects, 113—126.

Hartmut Volkmann: Urbanization of rural areas in Central Finland: A case study, 127—134.

Ulf Wiberg: Structural alternatives for north-western Sweden in the future, 135—142.

Vol. 20: 2

Leo Koutaniemi (ed.). Northern Ostrobothnia — Kainuu. A Geographical Guide, 143—182. Vol. 20: 3

Antonius M. Winkelmolen & Leo Koutaniemi. Post-Glacial History of the Oulanka-joki Valley, NE-Finland, Studied by Size, Shape and Density Sorting, 183—213.

Nordia Tiedonantojen sekä jäsenlehti *Lompolon* toimittajana jatkoi FT Reijo Keränen. Tiedonantoja-sarjassa (A, B) julkaistiin vuonna 1986 seuraavat niteet:

Sarja A No. 1

Hannu Kemiläinen: Maanpinnan muodot myöhäisjääkauden tapahtumien kuvastajina Vuokatin vaaroilla Sotkamossa (Sammanfattning: Landformerna i Vuokatti bergstråk som indikator av senglaciala händelser i Sotkamo, Summary: Landforms as indicators of late-glacial processes in the area of Vuokatti hill belt, Sotkamo). 33 s.

Sarja B No. 1

Anne Vesajoki: Kylätutkimus Sievin kunnan Asemakylän ja Kukonkylän kylissä. 53 s.

Sarja B No. 2

Hailuodon matkailututkimus, 1—84. Osa I: Ritva Möttönen: Hailuodon matkailun perusselvitys, 1—42. Osa II: Anne Jurvakainen: Hailuodon matkailun taloudelliset ja työllisyysvaikutukset, 43—84.

Sarja B No. 3

Tornionjokilaakson maaseudun kehittäminen. Seminaari Enontekiön Hetassa 12. 9. 1985, esitelmät. 54 s.

Seuran jäsenlehti *Lompoloa* toimitettiin yksinä (1986: 1), jossa oli viisi artikkelia.

Talous

Seuran varat koostuvat lähinnä julkaisutoimintaan kiinnitetyistä apurahoista, joista pääosa on saatu Suomen Akatemialta. Ympäristötieteellinen toimikunta myönsi Nordia-sarjan julkaisukustannuksiin vuodelle 1986 yhteensä 42 000 mk, joista 10 000 mk em. symposiumjulkaisuun. Nordiassa julkaistuun Pohjois-Pohjanmaa—Kainuuekskursio-oppaaseen saatiin 4 800 mk Matkailun Edistämiskeskukselta. Suomalais—ruotsalaiselta kulttuurirahastolta saatiin 4 000 mk tutkijatapa-

miseen Uumajan yliopiston maantieteilijöiden kanssa ja Suomalais—norjalaiselta kulttuurirahastolta 12 000 mk Norjan retkeä varten. Edelleen tuki Suomen Akatemian ympäristötieteellinen toimikunta 10 000 mk:lla Nordia-päivien järjestämistä ja Opetusministeriö 7 000 mk:lla Pohjoismaiden maantiedettä käsittelevän yliopistoppikirjan julkaisukustannuksia.

Tilintarkastajina toimivat vuonna 1986 KHT Lauri Ranta ja prof. Arvo Naukkarinen.

TOIVO MUILU
sihteeri